

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA

Seimo Audito komitetui

2024-09-16

Nr.

Nr. S-2024-3637

Kopija
Finansų ministerijai

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO AUDITO KOMITETO SPRENDIMO

Vyriausybės kanceliarijoje susipažinome su Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto 2024 m. rugsėjo 13 d. posėdžio sprendimu (protokolo Nr. 141-P-18) prašyti Vyriausybės kanceliarijos apsvarstyti galimybę ir imtis veiksmų, siekiant kaip galima greičiau pašalinti Valstybės kontrolės 2024 m. birželio 14 d. valstybinio audito ataskaitoje „Strateginio valdymo ir biudžeto formavimo pokyčiai“ nurodytus strateginio valdymo ir biudžeto formavimo proceso trūkumus, ir teikiame informaciją apie susijusius sprendimus ir veiksmus.

1. Dėl galimybės paspartinti Valstybės kontrolės Vyriausybės kanceliarijai pateiktos rekomendacijos – nustatyti Nacionalinio pažangos plano (toliau – NPP) rengimo (plano apimties, rodiklių nustatymo ir pasirinkimo) principus – įgyvendinimą (įgyvendinimo terminas – 2027 m. I ketv.), t. y. imtis veiksmų, kad šiai rekomendacijai suplanuotos priemonės būtų įgyvendintos 2025 m.

Įgyvendinant pirmąją rekomendacijos priemonę – iki 2024 m. rugsėjo 30 d. *atlikti 2021–2030 m. Nacionalinio pažangos plano rodiklių (toliau – NPP) peržiūrą, pasiūlant rodiklių modelį, kuris nekonfrontuotų su valstybės finansinėmis galimybėmis* – buvo iš esmės peržiūrėtas NPP rodiklių rinkinys: įvertintas rodiklių tinkamumas parodyti realius valstybės pažangos rezultatus ir (arba) atskleisti jų kitimo kryptį, galimybė remiantis objektyviais duomenimis pagrįstai susiplanuoti siektinas reikšmes, objektyvių statistinių ir operatyvių duomenų apie pasiektą reikšmę prieinamumas. Naujasis rodiklių rinkinys patvirtintas Vyriausybės [2024 spalio 30 d. nutarimu Nr. 938 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimo Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ pakeitimo“](#). Patvirtintą rodiklių rinkinį sudaro planuojami rodikliai, jų siektinos reikšmės ir stebimi krypties rodikliai, kuriems nustatyta siektina kitimo tendencija – didėjimas arba mažėjimas (planuojami ir stebimi krypties rodikliai nustatyti NPP 1 priede). Taip pat sudarytas papildomai stebimų krypties

rodiklių rinkinys, papildantis planuojamų ir stebimų krypties rodiklių rinkinį duomenimis, leisiančiais atlikti gilesnę ir išsamesnę pažangos atitinkamoje viešosios politikos srityje situacijos ir vykstančių procesų analizę (papildomai stebimi krypties rodikliai nustatyti NPP 4 priede).

Naujasis NPP rodiklių rinkinys yra daug lankstesnis valstybės finansinių galimybių atžvilgiu ir su jomis nekonfrontuos net šioms galimybėms besikeičiant laike. Todėl, Vyriausybės kanceliarijos vertinimu, pirmoji rekomendacijos įgyvendinimo priemonė jau yra įgyvendinta.

Antroji rekomendacijos įgyvendinimo priemonė, kurios įgyvendinimo terminas – 2026 m. gruodžio 31 d., numato, kad, *peržiūrint Nacionalinį pažangos planą pagal svarstymų dėl Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ metu užduotas gaires jo pokyčiams, reikalinga įvertinti ir priimti sprendimus dėl naujo Nacionalinio pažangos plano apimties, suderinant pažangos atitinkamose valstybės veiklos srityse planavimą su finansavimu.*

Informuojame, kad diskusijos ir svarstymai dėl NPP peržiūros, siekiant atsižvelgti į Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ (toliau – vizija „Lietuva 2050“) nuostatas, jau pradėtos 2024 m. pavasarį įžanginiais aptarimais Seimo Ateities komitete (2024 m. kovo 22 d., 2024 m. balandžio 4 d. Ateities komiteto posėdžiuose). Svarstymų metu sutarta dėl peržiūros prieigos ir būdo – pasirinktas NPP ir (arba) jį įgyvendinančių priemonių ir veiklų peržiūros ir atnaujinimo etapais pagal atskiras sritis ar temas procesas, užtikrinantis, kad darbo ir administraciniai kaštai bus paskirstyti racionaliau nei tokiu atveju, jeigu visi dokumentai būtų atnaujinti vienu metu. Peržiūra etapais remiasi ir pačioje vizijoje „Lietuva 2050“ numatytų pokyčių išdėstymu laike – svertinių iniciatyvų žemėlapiu, kuris parodo, kad vienos srityse ar temose pokyčių būtina imtis anksčiau nei kitose. Taip pat paminėtina, kad vizijos „Lietuva 2050“ įgyvendinimą (kartu ir NPP ir (arba) jį įgyvendinančių dokumentų peržiūrą bei naujo laikotarpio NPP rengimą) siekiama grįsti plačiu visuomenės įtraukimu ir bendradūrybos principu, o tam reikia daugiau laiko ir diskusijų nei administraciniu būdu atliekamam planavimo dokumentų atnaujinimui.

Antra svarbi aplinkybė, turinti reikšmingos įtakos NPP apimčiai ir peržiūros procesui bei terminui, – pasirengimas naujai ES finansinei perspektyvai. Remiantis 2025 metų Europos Komisijos darbo programa, Europos Komisija 2025 m. liepą pateiks pasiūlymą dėl ES daugiametės finansinės programos po 2027 m., prasidės derybos dėl naujojo ES biudžeto 2028–2034 metams; 2026–2027 m. bus rengiamos nacionalinės ES lėšų investavimo programos, kurias tikimasi patvirtinti 2028 m. pradžioje.

Pasirengimo naujojo laikotarpio ES finansinei perspektyvai kontekste spręstini dvejopo pobūdžio klausimai. Visų pirma, reikia rasti sprendimus dėl skirtingų ES ir nacionalinio planavimo laikotarpių suderinimo (7-erių ES daugiametės finansinės perspektyvos ir 10-ies metų NPP ir nacionalinių plėtros programų laikotarpio), o sutarus dėl procedūrinių sprendinių – išgryninti nacionalinius poreikius ir prioritetus, kurie būtų pagrindas investuoti ES naujojo laikotarpio lėšas. Paminėtina, kad naujojo laikotarpio ES investicijos papildys finansines galimybes įgyvendinti jau suplanuotus, bet vis dar aktualius pokyčius ir taip padės spręsti pažangos atitinkamose valstybės veiklos srityse ir finansavimo atotrūkio problemą.

Sprendimai dėl naujo NPP apimties turi būti priimti derinant juos su ES lygmens pasirengimo daugiametei finansinei perspektyvai darbo planu, pagal kurį ES siūlomi finansavimo principai ir kryptys paaiškės tik 2025 m. antroje pusėje. Todėl ankstesni, nuo ES lygmens procesų atsieti sprendimai yra netikslingi.

Papildomai atkreipiame dėmesį, kad yra parengta Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ įgyvendinimo koncepcija, kurioje numatyti vizijos „Lietuva 2050“ įgyvendinimo mechanizmai, artimiausio laikotarpio įgyvendinimo darbai bei terminai. Koncepcijai Vyriausybė pritarė 2025 m. balandžio 30 d. pasitarime ir ji viešai paskelbta Vyriausybės internetinėje svetainėje (nuoroda: [Lietuvos ateities vizijos „Lietuva 2050“ įgyvendinimo koncepcija](#)).

2. Dėl prašymo kartu su Finansų ministerija imtis aktyvių koordinavimo veiksmų, stiprinančių bendradarbiavimą tarp ministerijų įgyvendinant plėtros programas ir pažangos priemones ir sprendžiant Audito ataskaitoje įvardytas su bendrų veiklų finansavimu ir tarpsektoriniu bendradarbiavimu susijusias problemas.

Tarpsektorinio bendradarbiavimo problema yra aktualus iššūkis šiuolaikinių kompleksinių problemų kontekste. Nors teisinės sąlygos ir prielaidos bendradarbiavimui strateginio valdymo sistemoje sudarytos, institucijos susiduria bendradarbiavimo iššūkiais.

Pirma, nors, kaip pabrėžiama Audito ataskaitoje, plėtros programos rengiamos ir problemos analizuojamos instituciniu pagrindu, vienos ministerijos plėtros programoje identifikuotoms problemoms spręsti ir jų priežastims šalinti galima planuoti kitų ministerijų veiklos srities pažangos priemones (numatant jas kaip pažangos priemonių koordinatorius) arba kitas ministerijas įtraukti kaip dalyvaujančias institucijas. Audito ataskaitoje nurodytas problemas, kai plėtros programų valdytojai nustato dalyvaujančių institucijų atsakomybes rengiant pažangos priemonių aprašus, vykdant atsiskaitymą už jų įgyvendinimą, išsamiau įvertinsime ir prireikus susijusias nuostatas koreguosime Strateginio valdymo metodikoje.

Be galimybės bendradarbiauti per plėtros programų ir pažangos priemonių įgyvendinimą, strateginio valdymo sistemoje taip pat numatyti ir rengiami dokumentai tarpinstituciniams kelias valstybės veiklos sritis jungiantiems klausimams: strateginio lygmens planavimo dokumentai – nacionalinės darbotvarkės ir jų planai, veiklos lygmens dokumentai – veiksmų planai. T. y. dokumentai rengiami prireikus nustatyti vieno ar kelių strateginio valdymo sistemos dalyvių veiksmus, skirtus pažangos ir (arba) tęstinės veiklos priemonių, esančių nacionalinėse plėtros programose ir (arba) strateginiuose veiklos planuose, projektų ir (arba) kitų susijusių įsipareigojimų įgyvendinimui detaliau suplanuoti.

Kitas svarbus aspektas, į kurį būtina atsižvelgti analizuojant ministerijų tarpinstitucinio bendradarbiavimo problemas ir įgyvendinant priemones, yra tas, kad strateginio valdymo sistema ne savarankiška ir izoliuota, o veikia teisėkūros ir kitų sprendimų priėmimo procesų, procedūrų, mechanizmų ir darbo vienas kitą papildančių formatų kontekste. Pavyzdžiui, Audito ataskaitos 14 priede minimas konkretus Aplinkos ministerijos įvardytos problemos pavyzdys: *„jei reikia skatinti miškų sektoriaus studentų skaičiaus augimą, šio aspekto negalima įtraukti į ŠMSM plėtros programas, nes jei ŠMSM plėtros programų priežastyse bus išskirti miškų sektoriaus studentai, atitinkamai turės būti vardinami ir kiti sektoriai, t. y. ŠMSM*

politikos kontekste miškų sektoriaus studentai nėra išskirtiniai, tačiau sprendžiant AM valdymo srities problemas – tai aktualus klausimas. Tai rodo, kad plėtros programos nėra pakankamas įrankis tarpsektorinių priešasčių šalinimo valdymui – tam reikalingi papildomi planavimo dokumentai.“ Norėtume atkreipti dėmesį, kad studijų vietų skaičiaus poreikio nustatymo, prognozavimo, skirtingų sričių poreikių derinimo klausimams spręsti yra nustatyti ir veikia aiškūs mechanizmai ir procedūros, apibrėžtos Mokslo ir studijų įstatyme. Šiam tikslui kasmet rengiamas Vyriausybės nutarimas, žmogiškųjų išteklių būklės ir paklausos klausimus svarsto tarpinstitucinė Vyriausybės komisija žmogiškųjų išteklių klausimams koordinuoti, stebėseną, analizę ir prognozes vykdo Vyriausybės strateginės analizės centras.

Apibendrinant, Vyriausybės kanceliarijos vertinimu, strateginio valdymo sistemoje ir viešojo valdymo sprendimų priėmimo procesuose egzistuoja pakankamai galimybių ir priemonių institucijoms bendradarbiauti. Paminėtina, kad Finansų ministerija, kaip plėtros programų portfelio valdytoja, rengia NPP įgyvendinimo ataskaitas, kuriose gali būti nurodomos kylančios tarpinstitucinio bendradarbiavimo problemos, darančios įtaką pažangos priemonių ir plėtros programų įgyvendinimui ir rezultatams, identifikuojamos susijusios rizikos ir siūlomi jų sprendimai. Taip pat pažymėtina, kad, siekiant veiksmingo bendradarbiavimo, svarbu keisti ne tik procesus ir atsakomybes, bet ir pačią institucinę kultūrą, požiūrį, kasdienio darbo ir veikimo principus bei kompromisų paiešką. Siekiant šių pokyčių, skatinama ministerijų strateginių padalinių atstovų tinklaveika per Finansų ministerijos koordinuojamo NPP tinklo renginius, gebėjimų stiprinimo veiklas.

Vyriausybės kancleris

Laimonas Rudys

Jurgita Lukaševičienė+37052098838; +37060788561jurgita.lukaseviciene@lr.v.lt